

กระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศ
ที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

วรรณภา พัวรส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2552

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและคณะกรรมการสอบคุณภาพ ได้พิจารณา
คุณภาพของ วรรณภา พัวเวส ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบคุณภาพ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ จันทนุพร)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ขสสมศักดิ์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณภาพฉบับนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลึง)
วันที่...๒...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง กรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำสั่งสอน

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร ประธานคณะกรรมการสอบคุณฐิณิพนธ์ และคณะกรรมการสอบคุณฐิณิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้คุณฐิณิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ขาวหา ประธานกรรมการที่ปรึกษาคณฐิณิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการพิมพ์คุณฐิณิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของคุณฐิณิพนธ์ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในคุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณา และอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองบัญชาการยุทธทางอากาศ กองทัพอากาศ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับของทหารกองประจำการกองทัพอากาศและทหารกองประจำการกองทัพอากาศทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งเพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้คำแนะนำ และคอยให้กำลังใจ ตลอดจนรับฟังปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนทำให้คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณบุคคลทุกท่านที่มีได้ปรากฏชื่อในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำคุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องทุกคน โดยเฉพาะสามี และบุตรธิดาที่ช่วยให้กำลังใจ ห่วงใย เอาใจใส่ และสนับสนุนผู้วิจัย ทำให้คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

49820098: สาขาวิชา: การศึกษาและการพัฒนาสังคม; ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)

คำสำคัญ: กระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรม/ ทหารกองประจำการกองทัพอากาศ/ ผลกระทบทางสังคม

วรรณภา พัวเวส: กระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย (IMPACT OF ROYAL THAI AIR FORCE ENLISTING AND TRAINING PROCESS ON THAI SOCIETY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ: วชิระ ชาวหา, กศ.ด., นานพ แจ่มกระจ่าง, Ph.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ก.ด. 240 หน้า ปี พ.ศ. 2552.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน โดย 1) วิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ทหารกองประจำการกองทัพอากาศและบุคคลแวดล้อมทหารกองประจำการกองทัพอากาศ เพื่อสร้างกรอบการวิจัย และรูปแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ 2) สร้างพัฒนาเครื่องมือ เป็นแบบสอบถาม 3) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่อยู่ระหว่างประจำการ สังกัดกองพันทหารอากาศโยธิน 3 กองบิน และกรมทหารต่อสู้อากาศยานรักษาพระองค์ จำนวน 454 คน 4) วิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ปัจจัยกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย คือ ปัจจัยกระบวนการเกณฑ์ (คัดเลือก) ทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ปัจจัยกระบวนการฝึกอบรม ปัจจัยคุณลักษณะทหารหลังการฝึกอบรม ปัจจัยความพึงพอใจในการเป็นทหาร และปัจจัยผลกระทบทางสังคม โดยปัจจัยกระบวนการฝึกอบรมมีอิทธิพลรวมต่อกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยมากที่สุด 2) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์กลมกลืนระดับดี 3) กระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย สรุปได้ว่า คุณลักษณะทหารหลังการฝึกอบรม และความพึงพอใจในการเป็นทหาร สามารถทำนายผลกระทบทางสังคมได้ร้อยละ 67

49820098: MAJOR :EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT; Ph.D.
(EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT)

KEYWORDS: ENLISTING AND TRAINING PROCESS/ AIR FORCE PRIVATE/
SOCIAL IMPACT

WANNAPA PUAWES: IMPACT OF ROYAL THAI AIR FORCE ENLISTING
AND TRAINING PROCESS ON THAI SOCIETY. ADVISORY COMMITTEE: VACHIRA
CHAOHA, Ed.D., MANOP JAMKRAJANG, Ph.D., PAIRATANA WONGNAM, Ph.D. 240
P. 2009.

The purpose of this study was to analyze the impact of Royal Thai Air Force's enlisting and training processes on Thai society. There were four steps involved in conducting this study. First, analyze the document and interview the air force officers in service as well as people surrounding these officers in order to formulate the conceptual framework and a model for the causal relationship study. Second, develop the research instrument- a questionnaire. Then, collect data from 454 air force men working for the Ground Security Force King Guard Regiment and Anti Aircraft King Regiment. Finally, analyze the data and test the fitness of the model and the empirical data by using the LISREL program.

The results of the study were as follows:

(1) The factors pertaining to Royal Thai Air Force's enlisting and training process that had effects that had effects on Thai society included the recruiting process as prescribed by Thai Military Recruitment Act B.E. 2497, the training process, the characteristics of trained air force men after the training, the satisfaction of being air force officers, and social impacts. Specifically, it was found that the training process influenced the Royal Thai Air Force, s enlisting and training processes and resulted in having the highest level of impact on Thai society. (2) It was shown that the structural model for causal relationship of the empirical data was found at a good level. (3) It was also revealed that of the Royal Thai Air Force's enlisting and training processes had effects on Thai society which led to the conclusion that the characteristics of trained air force men after the training and the satisfaction of being air force officers can be predictive of the level of social impact at 67%.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
กรอบความคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ทฤษฎีระบบ.....	15
กระบวนการเกณฑ์ทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	20
กระบวนการฝึกอบรม.....	36
คุณลักษณะของทหารกองประจำการหลังการฝึกอบรม.....	61
ความพึงพอใจในการเป็นทหาร.....	69
ผลกระทบทางสังคม.....	86
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	96
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย.....	107
ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย.....	109
ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	112
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	113

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	118
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุกระบวนการเกณฑ์และฝึกรอบมทการ กองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย.....	120
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุของกระบวนการเกณฑ์และฝึกรอบมทการ กองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย.....	134
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปร ในรูปแบบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของกระบวนการเกณฑ์และฝึกรอบม ทการกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย.....	140
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	149
สรุปผลการวิจัย.....	149
อภิปรายผลการวิจัย.....	155
ข้อเสนอแนะ.....	176
บรรณานุกรม.....	179
ภาคผนวก.....	191
ภาคผนวก ก.....	192
ภาคผนวก ข.....	194
ภาคผนวก ค.....	207
ภาคผนวก ง.....	237
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	240

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนขอคเรียกเกณฑ์และขอรับตัวทหารกองประจำการกองทัพอากาศ ระหว่างปี 2548 – 2550.....	5
2 จำนวนขอคสูญเสียทหารกองประจำการกองทัพอากาศ ระหว่างปี 2548 – 2550.....	5
3 แผนการจัดทหารกองประจำการกองทัพอากาศ ปี 2548-2550.....	27
4 แผนการจัดทหารกองประจำการกองทัพอากาศ ปี 2549-2551.....	27
5 ขอคสูญเสียทหารกองประจำการกองทัพอากาศ ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2550.....	28
6 บัญชีสรุปงบประมาณสำหรับทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่เรียกเกณฑ์และ เลื่อนกำหนดปลด ปี 50.....	29
7 กลุ่มตัวอย่างของทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	113
8 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเบื้องต้น.....	118
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์ การกระจาย ของตัวแปรสังเกตได้.....	121
10 แสดงความสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรม ทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคม.....	123
11 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกระบวนการเกณฑ์ และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคม.....	125
12 ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity และค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) การวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลวัตรูปแบบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีต่อกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรม ทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย.....	127
13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กระบวนการเกณฑ์ (คัดเลือก) ทหาร ตาม พ.ร.บ. รับราชการทหาร พ.ศ. 2497 Selecpro.....	128
14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กระบวนการฝึกอบรม Training.....	130
15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณลักษณะทหารหลังการฝึกอบรม Postchar.....	131
16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ความพึงพอใจในการเป็นทหาร Satis.....	132
17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลกระทบทางสังคม Impact.....	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 แสดงค่าสถิติตรวจสอบความตรงและความกลมกลืนของโมเดล.....	139
19 แสดงค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้าง เชิงสาเหตุ.....	145
20 แสดงผลค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม เรื่องกระบวนการ เกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มีผลกระทบ ต่อสังคมไทย.....	239

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	9
2 ส่วนประกอบของระบบ.....	16
3 ระบบการเรียกเกณฑ์ทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	25
4 การฝึกตามวงรอบการเข้าประจำการของทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	44
5 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 สำหรับทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	53
6 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2530 สำหรับทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	55
7 แสดงสายการประสานงานและการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา นอกระบบโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการกองทัพอากาศ.....	57
8 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน.....	71
9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดกระบวนการเกณฑ์ (คัดเลือก) ทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497.....	129
10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดกระบวนการฝึกอบรม.....	130
11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดคุณลักษณะทหารหลัง การฝึกอบรม.....	131
12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดความพึงพอใจในการเป็นทหาร.....	132
13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดผลกระทบทางสังคม.....	133
14 ความสอดคล้องของรูปแบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุ ของปัจจัยที่มี ผลต่อกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มี ผลกระทบต่อสังคมไทยระหว่างรูปแบบตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	135
15 รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ปรับแล้ว.....	138
16 รูปแบบกระบวนการเกณฑ์และฝึกอบรมทหารกองประจำการกองทัพอากาศที่มี ผลกระทบต่อสังคมไทย.....	154